

C. kr. okrožno sodišče v Celji predružači razsodbo prvega sodnika ter obsodi toženca O.-a R.-a, ker se je iz raznih okolnostij uverilo, da pred sodiščem kot priča ni govoril resnice.

Ta slučaj je naznanil O. R. c. kr. glavni prokuraturi ter po svojem zagovorniku naglašal, da on ne bi bil samo kriv prestopka proti varnosti časti, nego hudodelstva goljufije, ko bi bil res kot priča krivo govoril.

Kmalu potem zahtevalo je c. kr. državno pravdnništvo v Celji — gotovo po nalogu c. kr. glavne prokureture — obnovitev kazenskega postopanja proti O.-u R.-u zaradi hudodelstva goljufije po § 199. lit. a) kaz. zak. C. kr. okrožno sodišče je uslišalo to prošnjo ter razveljavilo prejšnjo obsodbo zaradi prestopka po § 487. kaz. zak.

Ko se je bila ta preiskava ustavila po smislu § 109. kaz. pr. r., zahteva O. R. opirajoč se na § 390. kaz. pr. r., da mu naj sodišče odmeri vse stroške I. in II. stopinje, ki so mu narasli v kazenski pravdi zaradi obtožbe po § 487. kaz. zak., ter da naj njihovo povračilo zaukaže zasobnemu tožitelju R.-u Š.-u.

C. kr. okrajno sodišče v Sl. Gr. ugotovi tej prošnji, a odlok prvega sodnika vsled pritožbe zasobnega tožitelja razveljavi dne 4. septembra 1889. l. c. kr. okrožno sodišče z ozirom na to, da sta bili vsled obnovljenega kazenskega postopanja razveljavljeni obe razsodbi po vsem obsegu, torej tudi gledé na izrek o stroških ter je zopet nastopil po § 359. kaz. pr. r. prejšnji stan uvodne preiskave, potem zategadelj, ker tukaj tudi ni nikakega drugega zakonitega razloga, da bi morala stranka povrniti stroške svojemu nasprotniku.

O besedi „ugovor“.

(Dopis. *)

Nikakor se mi ne da pisati „ugovor“ za „Einwendung“ in sicer samo zato ne, ker dozdeva se mi ta izraz preveč neumesten za ravno

*) Dobro so nam došli bolj ali manj osnovani pomisleki glede tega ali onega tehniškega izraza, da se praksi tako polagoma jezik „očisti peg“. Pri tej priliki pa tudi živo opominjamo, naj posamezniki prenažno ne presnemajo niti preminjajo besed! — Le-tega dopisa nismo v ničemer predružali.

Uredništvo.

ta pojem. Ali na pravem, ali na nepravem mestu, povsod mora človek naleteti na božji ta „ugovor“ kakor na studenta Tončka v Linhartovej igri: „Matiček se ženi“, sedaj za „Einspruch“, sedaj za „Einwendung“, sedaj za „Widerspruch“, da celó za „Einwurf“ in „Vorstellung“, — in vender gotovo obretemo preciznejših, umestnejših izrazov za vse razne te pravdoslovne okončke, ako pogledamo samo globokejše v narodno govorico, ali pa saj v sosedna nam slovanska narečja.

V prvej številki „Ljubljanskega Zvona“ od 1887. leta zaletel se je bil g. V r na sodne obrazce, izišle na vidik v Dolenčevaj pečatnji ter je glede besede „ugovor“ to-le napisal: „Za „Einwendung“ rabi se splošno „ugovor“, ne pa „prigovor“. „Prigovarjati“ ali „nagovarjati“ (hrv. in srb. „nagovarati“) pomenja: „zureden“; „dogovoriti se“, „sich verabreden“. „Verabredung“ je „dogovor“ (tudi hrv. in srb.), ne „ugovor“, kakor trdi g. pisatelj. Z zameno teh terminov se delajo le zmešnjave“. — V številu 5. istega časopisa odgovoril sem na to v svojem spisu: „V zaščičenje“ to-le:

„V Dolenčevaj tiskarni tiska se: „Naša Sloga“ za isterske Hrvate, „Edinost“ pa za isterske Slovence. V „Našej Slogi“ rabi beseda „ugovor“ za „Vertrag, Tractat, Verabredung, Vereinbarung“, v „Edinosti“ pa za „Einspruch, Einwendung“. „Našo Slogo“ berô Hrvati in Slovenci, kakor berô tudi „Edinost“ Slovenci in Hrvati. Kaka strahovita nevarnost je nesrečni ta „ugovor“ za ene in druge bralce! „Kar si mi dal, to ti ne prigovarjam“ („was du mir gegeben hast, stelle ich dir nicht in Abrede“), „naj bodi tedaj štirideset goldinarjev, ali brezi vsacega prigovora“ („die Forderung ermässige ich dir auf vierzig Gulden, dagegen sollst du jedoch keine Einwendung mehr erheben“). Tako in enako izraža se Brkin dan na dan pri sodnih razpravah. Ker mi pa g. kritik v bok trdi, da ne rabi Hrvatom „ugovor“ v gore navedenem zmislu, naj blagovoli pogledati v Fröhlichov hrvaški rječnik, gder bere se na strani 448: „Ugovor“ m. „Verabredung“, „Bedingung“, — naj pogleda v vsak hrvaški časopis, naj blagovoli odpreti 398. stran Schmidtovega rusko-nemškega slovarja, gder se bere: „Ugovaryvat“ v. a. „überreden, bereden“, „ugovorytsja“ v. v. „sich (zusammen) bereden“, „ugovaryvanie“, „Überredung“, „ugovor, ugovorka“ „Bedingung, Übereinkunft, Contract“, in gotovo prepriča se, da imam jaz prav. Vem sicer prav dobro, da „prigovarjati“ znači na slovenskem zapadu „zureden“, ali smelo trditi smem, da bode treba dati pri nas slovo besedi „ugovor“ za „Einspruch“ ali „Einwendung“ in da obvelja sčasoma po

prirodnih zakonih o teži na mestu nje ona beseda, ki rabi nekaterim Slovencem in sosednim Hrvatom za „Einspruch“. Sploh ne smejo nam služiti v uredovnem jeziku nikakor take besede, ki niso splošne nam in Hrvatom.“

Vzemši vse to v obzir in pomislivši tedaj, da rabi beseda „prigovor“ za „Einwendung“ Srbom in Hrvatom, kakor se lahko vsak prepriča pogledavši meju drugim samo na ustanovljenja „privremenog gradjanskog postupnika za Ugarsku, Hrvatsku i. t. d.“ od 16. septembra 1862. leta, — gder se bere n. pr. v §. 12. tuženik imade u odgovoru ujedno navesti i svekolike prigovore, kojimi riecni zahtieve tužiteljeve odkloniti i. t. d. §. 13. tuženik može u odgovoru poslužiti se i tim prigovorom, da je tražbina tožiteljeva namirena prebojem, §. 14. prigovor nenadležnosti suda, §. 16. prigovor pravomoćne osude, nagode ili odrekulja od tužbe i. t. d. — in da živi ista beseda v enakem pomenu po nekatere kraje tudi na Slovenskem, namreč po Istri, v Brkinih in na Pivki;

uvaževaje, da služi beseda „ugovor“ v staroslovenščini (primeri dr. Fr. Miklošića Lexicon paleoslovenico — graeco — latinum str. 1036), v ruščini, v češčini in poljščini (saj umluva je isto, kar ugovor) in izvlasti v srbsčini ali hrvaščini za: Vertrag, Tractat, Verabredung, Vereinbarung, kakor se vsak prav lahko osvedoči prostim pogledom v pojedine letnike „državo-zakonskog lista za kraljevine i zemlje zastupane u carevinskom vieću“, ali v novejši prevažni „imovinski zakonik za knjaževinu Crnu goru“, — gder se bere na priklad v čl. 494. Tek kad se ugovornici slože i pogode o bitnim stranama posla, o kome se dogovaraju, ugovor se smatra, da je uglavljen. Čl. 524. Ko se god ugovorom na što obveže, treba, da to i izpuni. Čl. 541. Kad dužnik ne izvrši ugovora, on odgovara za štetu. Čl. 1021. Razgovor je razgovor, a ugovor strankama zakon. Čl. 1026. Kad tumačiš ugovor, pazi riječi, ali još više volju i namjeru — i. t. d. od začetka do konca po vsem zakoniku;

uvaževaje, da bi se v monumentalnem tem zakoniku, kakor tudi v drugih klasičnih literarnih delih, kakor so n. pr. Vuk Karadžičeve, Vuk Vrčevićve in Matija Valjavčeve: Narodne pjesme, pripovijedke in prislovice (in Valjavčeve so prav za prav slovenske) noč in dan zastonj iskalo besede „ugovor“ za „Einwendung“;

uvaževaje, da so ravno omenjena in slična dela izvlasti v jezikoslovnem obziru take imenitnosti in velevažnosti, da se jim uže brezi-

sporno klanjajo. Beligrad, Cetinje, Zader in Zagreb in da se jim kmalu tudi Sredec in bela Ljubljana klanjala bosta, in ker bode beseda „ugovor“ za „Einspruch“ najbrže prost Marka-Pohlinski grmanizem skovan iz „Ein = u“ in „Spruch = govor“, tedaj „Einspruch = ugovor“;

mora se priti hote ali nehote do dokončanja: „Beseda „ugovor“ za nemški „Einwendung“ izključuje se iz slovenske uredovne pisave.“

Na mestu nje bi se dala uvesti za „einwenden“, „Einwendung“ uže gore napominana domača beseda „prigovoriti, prigovarjati, prigovor“, ki je bila v tem pomenu uže udomačena v slovenskej knjigi, kakor se razvidi iz stenografičnih zapiskov kranjskega deželnega zbora od 1862., 1863. leta, gder se n. pr. višekrat bere: „Zapisnik zadnje seje bil je brez prigovora sprejet“; ali staroslovenska (tudi drugim južnim in vstočnim Slovenom še vedno dobro znana) „prekosloviti, prekoslovljenje, prekoslov, prekoslovec“), ali pa kaka druga slovenska ali slovanska, stvari in pomenu bolje odgovarjajoča beseda.

Toliko p. n. slovenskim pravnikom in drugim našim razumnikom in književnikom v blagoten prevdarek.

T.

II. redna glavna skupščina društva „Pravnika“.

Društveni odbor sklical je po smislu §-a 7. društvenih pravil na dan 4. oktobra t. l. redno glavno skupščino „Pravnikovo“ za letošnje leto. Dnevni red jej je bil razglašen po časopisih naslednji: 1.) Nagovor načelnikov. 2.) Odborov nasvet, naj se izpremeni §. 7 društv. pravil. 3.) Poročilo odborovo: a) tajnikovo, b) blagajnikovo, c) knjižničarjevo, d) odseka za nadzorstvo društvenega lista. 4.) Poročilo preglednikov računa. 5.) Volitev a) načelnika, b) 10 odbornikov c) dveh preglednikov računa. 6. Posamezni nasveti.

Skupščina je bila navedenega dne zvečer ob 7. uri v „mestni hiši“, in otvoril je zborovanje načelnik dr. Papež z ogovorom, ki je v njem podal kratek pregled dosedanjega društvenega delovanja, zlasti po „Slov. Pravniku“ in po „zbirki zakonov“, kateri je tako krepek temelj položil s „kazenskimi zakoni“ g. dr. Kavčič.

K 2. točki dnevnega reda se je oglasil odbornik dr. Majaron in z daljšnjim govorom utemeljil nasvet odborov, naj se društvu izrecno